

Recenzja książki

Hagstrum D.W., Klejdysz T., Subramanyam B., Nawrot J. 2013.

Atlas of Stored – Product Insects and Mites

Atlas owadów i roztoczy – szkodników przechowywanych produktów

AAAC International Inc, St. Paul Minnesota USA, 55121, 589 ss. ISBN 978-1-891127-75-5

Bezdyskusyjnie jest to najlepsze w literaturze światowej monograficzne opracowanie dużej liczby gatunków owadów i roztoczy uszkadzających magazynowane produkty spożywcze w przechowalniach, magazynach i warunkach domowych. Ta kategoria szkodników wyrządza ogromne straty w gospodarstwach domowych, magazynach i przechowalniach oraz w młynach i sklepach. Ich prawidłowe rozpoznanie i identyfikacja pozwala podjąć odpowiednie środki celem ich zwalczania i eliminacji z produktów i pomieszczeń. Poza olbrzymimi szkodami materialnymi, owady i roztocze są przyczyną obniżania bezpieczeństwa żywności, gdyż są lub mogą być sprawcami alergicznych reakcji skórnych lub zaburzeń procesów w przewodzie pokarmowym ludzi i zwierząt.

Ta imponująca pozycja wydawnicza ma objętość blisko 600 stron i zawiera siedem obszernych rozdziałów desygnowanych jako tablice i tabele oraz doskonałe barwne ilustracje kilkudziesięciu gatunków owadów.

W jednostronicowym „Wstępie” (s. 1) – traktowanym jako rozdział 1. (s. 1) wyjaśniono strukturę podręcznika podkreślając, że ma on siedem rozdziałów, a w ich ramach przedstawiane dane mają charakter siedmiu tabel zawierających obszerne, różnego charakteru informacje opisowe i liczbowe.

W rozdziale 2. „Owady szkodniki magazynowanych produktów” (s. 3–196) przedstawiono charakterystyki 230 gatunków owadów uznawanych powszechnie za gospodarczo ważne i kosmopolityczne szkodniki. Każdy gatunek został scharakteryzowany według schematu: (1) Rozmiary ciała, (2) Nazwy pospolite w różnych językach, (3) Taksonomia i nazewnictwo w języku łacińskim, (4) Rozprzestrzenienie, (5) Opanowywane uszkadzane/atakowane towary, (6) Zasiadlane pomieszczenia, zabudowania i budynki, (7) Wrogowie naturalni, (8) Opis biologii i rozwoju, (9) Wykaz gatunków i nazwy krajów notowania. Rozdział ten jest pierwszym w świecie tak bogato ilustrowanym opracowaniem.

W rozdziale 3. „Klasyfikacja i krzyżowe porażenie towarów” (s. 199–220) zamieszczono trzy tabele przedstawiające: (1) ogólną częstotliwość notowania porażenia

28 kategorii 1010 towarów poszczególnych kategorii produktów, (2) nazwy łacińskie porażanych roślin i ich produktów (3) dane liczbowe o procencie notowania i opowania poszczególnych towarów przez szkodliwe stawonogi z podaniem nazw naukowych roślin oraz wykazu nazw gatunków szkodników notowanych w ponad 75% produktów roślinnych.

W rozdziale 4. „Podatność towarów” (s. 221–265), w formie tabeli przedstawiono: (1) wykaz towarów oraz łacińskich nazw owadów notowanych w poszczególnych towarach, (2) notowania oraz możliwość zasiedlania i rozwoju na poszczególnych produktach (tabele 4.1 i 4.1.1).

W bardzo obszernym rozdziale 5. „Wykazy porażenia towarów” (s. 267–532) podano wszystkie produkty roślinne i pochodzenia zwierzęcego, na których znaleziono owady magazynowe.

W rozdziale 6. „Roztocze w magazynowanych towarach” (s. 533–575) wymieniono 54 gatunki roztoczy najczęściej występujące w magazynach. Jest to bardzo wartościowy materiał, gdyż roztocze w niektórych produktach są częściej spotykane niż owady.

W rozdziale 7. „Zwalczanie szkodników” (s. 577–589) zamieszczono 12 tabel przedstawiających skuteczność i przydatność poszczególnych metod w zwalczaniu szkodników magazynowanych produktów: Tabela 7.1 – Tematy w książkach o szerokim zakresie zwalczania szkodników magazynowych (s. 579–580), Tabela 7.2 – Książki szczegółowo omawiające wybrane gatunki szkodników przechowalni (s. 581–582), Tabela 7.3 – Książki bardzo specjalistyczne omawiające tylko wybrane zagadnienia (s. 583–584), Tabela 7.4 – Skuteczność i ograniczenia nawietrzania (s. 584), Tabela 7.5 – Skuteczność i ograniczenia metody biologicznego zwalczania (s. 584–585), Tabela 7.6 – Skuteczność i ograniczenia ekstremalnych temperatur (s. 585), Tabela 7.7 – Skuteczność i ograniczenia fumigacji (s. 585–586), Tabela 7.8 – Skuteczność eliminacji szkodników (s. 586), Tabela 7.9 – Skuteczność i ograniczenia radiacji, Tabela 10 – Skuteczność i ograniczenia pozostałości insektycydów (s. 587), Tabela 11 –

Skuteczność i ograniczenia sanitacji i eliminacji szkodników, Tabela 12 – Badane i oceniane kombinacje metod zwalczania szkodników.

Powyższe informacje o zawartości Atlasu dobitnie wskazują, że jest to wybitna pozycja bibliograficzna nieodzowna w każdej bibliotece rolniczo-technicznej. Będzie ona z pewnością wykorzystana przez wiele osób związanych zawodowo z gospodarką magazynową i bezpieczeństwem żywności, a język angielski zapewnia atlasowi jego szerokie zastosowanie w świecie. Po każdym

rozdziale następuje przegląd literatury, co podnosi wartość dydaktyczną atlasu.

Z pełnym przekonaniem uznaję, że recenzowany Atlas jest unikalnym w skali światowej opracowaniem aktualnej wiedzy na temat rozpoznawania, występowania, biologii i szkodliwości owadów i roztoczy związanych z produktami spożywczymi. Gorąco więc polecam Atlas do bibliotek uniwersyteckich, służb ochrony roślin, służb kwarantannowych i personelu odpowiedzialnego za bezpieczeństwo żywności.

*Jerzy J. Lipa
Instytut Ochrony Roślin – Państwowy Instytut Badawczy
Władysława Węgorka 20, 60-318 Poznań
J.J.Lipa@iorpib.poznan.pl*